

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 4.

Fylke: *Tordal*

Tilleggsspørsmålnr. 80.

Herad: *Lindås*Emne: *Teatbrødbaking.*

Bygdelag:

Oppskr. av: *Anders Spildau. 83 år y.* Gard: *Spildau.*(adresse): *Lindås*

G.nr. 87. Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Eigi røyna.*

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Kader og kvede.

Alt kader var reale på ei vanlig brikkekorve, handkverv. Den ikkje var bruket der eg vit i min tid til å male kader på. Lag sag ei slik på grunne gardar nærast, sau dei så bruke male kaffi på i brygda sitt o. t. Når ha sau en til vit vit eg ikke. Vel sjeldan brukte en ha på sit minnem. Tid maa min jål mål ein kader ne so fint ein kannen få det. Når min jøle grødt var det best i brikka til vanleg flatbrød. Det var i denne tid å brikka disse moderna byggodela englarar for dei kannit male på gres vis. Var i min jøle sikkja på disse magen kaller me (eller nesler) kalte) me det bispel-sjøl. Alt kader var så vel dryppja sa råd var ettan fevsegr wa det skulle brikkas til.

2. Kjøklet.

Til lefser brukte ein stundom slike myeler på ein litt væren metting av garn eller på i jomfrutømmer. Det gjorde leken med min lue.

3. Þei nýjale, sann ikkje opsette gýrnuu síðle
vart brücka sic dyri.

Opnunart var dei se, at gamalri nýjar drøgðar
sag bætre end nýnale, diffrer brücka
ein hætt íslag nýnale nýjar. Nýjale
skíldar fyrst "gjora" ii til. Óg ~~sakta~~
~~skíldar~~^{þessakas} gætt saman i ei tannu
e. t. til að pakka dei med brücka dei best
ei jafnustang e. l. Skíldi ein lava ar
svare pakka nýjas var dei se hær, at
ein matte brücka eit held anna til, jar
t. d. ei teknar fyrir að fí dei læst. Men
lik flætbred matte nýjale ikki pakkað,
ða deignum ar pakka nýjal vart si spra
xi leivur. Díðar ikki lengja is kop.

4. Naka guma rannur end nýjal hev umbojs
vara brückat her inn all nýjal sic mat.

9. Tealbræð.

Urr brückast vanlegi flætbred sic kann
dei skel vera, hætt fock sann til fram-
aðdu, tænkum sic jor ag miðla, ða
brücka ein gýrni skina-bræð. Meisku-
bræð var meile ar meiskun nár ein
haddi lappa ar æ vartur nár ein
bryggja. Meiskun reið dei í öðru fyrst
að tannar hev. Íslit gætt fyrir seg på
dinnar sis. Meiskun bar eins lic kundus
i ryggja = bætti, ~~þa~~^{ætti} hæv so i kundu-
siga; men fyrir að kundus ikki stóll
"leggja í steinum" Íslit ræð "kundur", ætti
dei so vattur i "aunga" óttar. Dínnu
vellingun vart so blanda med gætt
nýjas og matte brückast skaks. Þa var

berre til flatbrød ditta var i bruka.
"Me valt myke på sava brioð" sa ein
mann som hadde ete slitt brioð.

Her er no over hinsdra ìr siden meir.
Kun var brücka til folkesmáti hev i bygder,
ne.

10. Knickabrioð.

Ditta kalla me her skinabrioð. Her
var slitt brioð brücka hovindakakeleg til
jala og i vinteren. Det var brücka som
vardeles flatbröll, men ikki lagd
fram til spissmekalla. Det kunde
gjøymast i árðis som anna flatbröll.
Trængingssnáður med i steika ditta
brioðet var salieds: Mår leivur
verf på beller kannu og var holan påleg
hovindakaka (leina) smørde sin på ei róta
av råmjølk og kveitunjötur meðföt sløkta
og rauv ein stakk i róra og smørde på
leivur (bær på inn side). Leivur mi
ikke venslart på beller. Leivur fyrst ra
ein gildsandur av myflet og dínum
leivur må allid leggjast fram so
har e den þjuna tilbygde. *

11. Leiv. Me segger leiv ein flatbröld
börð fyrir og etter det er slækt.
Telles kan ikki ordst leiv brékkast inn
ei skiva brioð.

12. Lafse. Lafse vert bessa ut sam flat-
bröld, men leist ar línu raujó, nág

* Resturur mi, foh 1803, fyrstaðe, at ein
slæggdunus meðin det kallur sava slædd,
malesk til myjel til flatbröðrbaking og sel
jala.

elles vorstu eller av bie slagi. men bruker
hver. var nærmest. Løpe og skis-
ningsløper. Løper brukar me til gjeste-
barnmat, helgemat, og til niste. Dina
brukar hev hentes ved fri gavdatt.

Til å sværtja på legna brukar man
fyrstast sniar, til deka i top ei råa
av brimast, sinnig og svært mykt. Noko
svært koldt man er på dinca råa. Den-
ne istokt. Slik råa brukast gant your
herr å leia på i gjestabost og gille, elles
var det sa unnskileg. Når løfserne
skulle Klinast. Vart dei lagde på ei
kord, sa tåk ein eir klunus sniar
i hæddi og lagde sniare på klattevis
over helle løfse soleids, til ein byrgja
svært mykt i den kant av løfse som
snidde lengst fra ein og drag sa handi
attreden - inn ein vil sa segja - med
yren (til seg) og la at ein liken klatte
hær og kvar, samstundes som han
og vart jævna i yren til yderste
frugrane, som lissom kom dra-
gavde etter dei sniaret lag inn i
hæren. Dina brukar å si spis eller stein
til å klinne med, men sløt går sittre.
Råa var pøsuvurd med sjø eller dei.
Gamalt sa man løfsetting. Men. fast me
sniar på ei stykke flattbrød kalla me
dei Klinge-bete. Husk kalla me her
Kling, gammelt, og er vi ei saaandrag
ord av "Klinge". Løfsetting å Kling vart
solieds fra ittop hitti dei same her.

* Men brukte ha karve i deigen til løfsetting.

13. Bretting, flesbræð til næste vart alltid
bretta, fyrst sa til leiom vart lagd
i hlap i likum. En hlyðer, at sa vart disse
bretta allt. Æri vedi saloids 4 fjaringsar
slyðje lagde på einanum eller i hlap.
Men kollar dleði á bretta. Slikk var þær
gjort með mislebræð. Bræði var older bretta
lit heimabréð. Trestingi gárdi ein sláks lei-
ðinn var þá með hófu þá laðla og síðan skipti
einn hauk þá var síða með vár bresting.
Mislebræð la inn præs þá ekkert vorið vart
sleikt. Með flotbræð lit heimabréð ekkert vorið
með lagde ól með der ól vart lagða.

31. Aðsökake kalla með rennukake. Þessi
var av mjölk og mjölkell ekkert vart
aðsteði þá í báinle kalla og sleistur. Þessi
beriðu báte til helg og vegatja. Kunnur
lagrast í 8 dags tíð.

Þessumur með minnes vél manndri 180g
og með ⁱⁿ meðan meðan óttar. Þaðan inn falk
sam miðla beriðu báinmjölk til ó dreya
mjölk með. Var ól sú meðalagen spak
ðei þauleg í skogen fyrir ó stórga vottus
en grun með ól. Þá báður var ósíði til gagn
saloids, með lyfðólar var bra. Síðan var
ðei falk myki mjölk og ótjáan var myki fisk.
Út þá teig ekki ól "Kraa" eit en haue-
halumur og mólt, fyrdeleði ein gaumur
teining með.

33. Örþaker skeiki í þauv var hev með bræð
nafpusakar, rauv var óleikt en ei röra
av mjölk og reiðil og ei grun sökkur. Mjöll
eina bræði var av grunslag. Með older
næg til ðessa. Skulle ól vera til fóldar ónnar
var ðei gjörva en klett og tilsettu með egg.
Þessi var líti bræða þá byggðar með fyrir 90 ári
Opur og kremtekar er fyrst komi i bræði
ðei sínum ári. Nafnar hev óttar vart brungd
seg meiri og meiri inn í den daglega kef fimmáten.